

**Archeologisch karterend
booronderzoek Danninge Erve,
te Nijeveen, gemeente Meppel
(DR)**

Infra

Milieu

Geo-ICT

Archeologie

Geo-informatie

**Archeologisch karterend
booronderzoek Danninge Erve, te
Nijeveen, gemeente Meppel (DR)**

opdrachtgever	Gemeente Meppel
datum	21 maart 2012
projectleider	████████████████████
projectnummer	92109812
status	concept
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2012-28

MUG-projectnummer	92109812
Opdrachtgever	gemeente Meppel
MUG-publicatie	2012-28
Bevoegd gezag	gemeente Meppel
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoekmeldingsnummer	50361
Tekst	[REDACTED]
Afbeeldingen	[REDACTED]
Redactie	[REDACTED]
Status	concept
Autorisatie	[REDACTED]
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC Leek
Datum	21 maart 2012
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	2
1.3 Bekende archeologische gegevens	3
1.4 Doel van het karterend onderzoek	4
1.5 Werkwijze karterend booronderzoek	4
2 Resultaten karterend booronderzoek	5
3 Conclusie en aanbeveling	8
3.1 Conclusie	8
3.2 Aanbeveling	8
4 Literatuur	9

BIJLAGEN

Bijlage 1	Overzicht van de onderzoekslocatie, boorpuntenkaart. Met gegevens verkennend booronderzoek

Samenvatting

Aanleiding tot het hier beschreven archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) zijn de herinrichtingsplannen van gemeente Meppel voor de onderzochte percelen ten zuiden van de Dorpsstraat en ten westen van de eerste Nijeveense Kerkweg te Nijeveen. Omdat deze plannen met bodemverstorende ingrepen gepaard gaan, is een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Wet op de archeologische monumentenzorg. Gemeente Meppel heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren.

Het onderhavige onderzoek is een vervolg op het eerder door MUG Ingenieursbureau uitgevoerde verkennend bureau- en booronderzoek (De Roller, 2012). Hierbij is aanbevolen een karterend booronderzoek uit te voeren in een deel van het onderzoeksgebied.

Uit het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek (De Roller, 2012) blijkt dat het terrein bestaat uit een vlakte van verspoelde dekzanden waarin plaatselijk een podzolbodem aanwezig kan zijn. In de lagere delen van het terrein is mogelijk sprake van veen. Uit de historische gegevens blijkt dat in het veen verschillende boomstamkano's uit het mesolithicum en de ijzertijd zijn gevonden. Het historisch kaartmateriaal laat zien dat het terrein relatief weinig verstorende invloeden heeft ondergaan. De ruilverkaveling uit de jaren '60 van de vorige eeuw kan voor bodemverstoringen gezorgd hebben. Bij een intacte bodemopbouw moet er dan ook rekening gehouden worden met mogelijke archeologische resten uit de periode mesolithicum-ijzertijd en late middeleeuwen-nieuwe tijd.

Uit het booronderzoek blijkt dat, ondanks de hoge potentie uit het bureauonderzoek, het onderzoeksgebied tijdens het ontginnen en de ruilverkaveling in de jaren '60/'70 van de vorige eeuw, zodanig is vergraven dat er vrijwel geen intacte bodemlagen over zijn. Het dekzand gaat in de meeste boringen over in een vergraven bovengrond of bouwvoor. Daar waar nog veenresten op het dekzand aanwezig zijn, zijn deze zo zandig dat het vermoedelijk om vergraven restveen gaat. Op een aantal verspreide locaties zijn resten van een podzolbodem aanwezig. In twee gevallen liggen de boringen met een podzolbodem bij elkaar. Het gaat hierbij om de boringen 4 en 5 en de boringen 42 t/m 44. Eventueel aanwezige archeologische resten zouden hier nog intact kunnen zijn. Deze gebieden worden als kansrijke zone opgevat. Voor deze zones is aanbevolen een vervolgonderzoek uit te voeren. Het vervolgonderzoek bestaat uit karterende boringen en is uitgevoerd tijdens onderhavig onderzoek.

Uit het uitgevoerde karterende booronderzoek blijkt dat onder de bouwvoor of onder het veen in vrijwel alle boringen een podzol B- of BC-horizont aanwezig is, met uitzondering van de karterende boringen 8 en 9. In de zeefresiduen van de bemonsterde B- en BC-horizonten zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Tijdens de oppervlaktekartering zijn enkele fragmenten aardewerk uit de nieuwe tijd aangetroffen.

Aangezien alleen fragmenten nieuwtijds aardewerk aan het oppervlak zijn aangetroffen en er geen andere archeologisch indicatoren zijn gevonden, bevelen wij geen vervolgonderzoek aan.

Bovenstaande betreft een aanbeveling. Het selectiebesluit is te allen tijde voorbehouden aan het bevoegd gezag, gemeente Meppel.

Mochten hier tijdens het grondwerk onverhoopt alsnog archeologische resten worden aangetroffen dan dient de bevoegde overheid, gemeente Meppel, hiervan meteen op de hoogte gebracht te worden.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Aanleiding tot het hier beschreven archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) zijn de herinrichtingsplannen van gemeente Meppel voor de onderzochte percelen ten zuiden van de Dorpsstraat en ten westen van de eerste Nijeveense Kerkweg te Nijeveen. Omdat deze plannen met bodemversturende ingrepen gepaard gaan, is een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de Wet op de archeologische monumentenzorg. Gemeente Meppel heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren.

Het onderhavige onderzoek is een vervolg op het eerder door MUG Ingenieursbureau uitgevoerde verkennend bureau- en booronderzoek (De Roller, 2012). Hierbij is aanbevolen een karterend booronderzoek uit te voeren in een deel van het onderzoeksgebied. Het hier beschreven karterend booronderzoek is op 1 maart 2012 uitgevoerd door ██████████, conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 en de richtlijnen van gemeente Meppel.

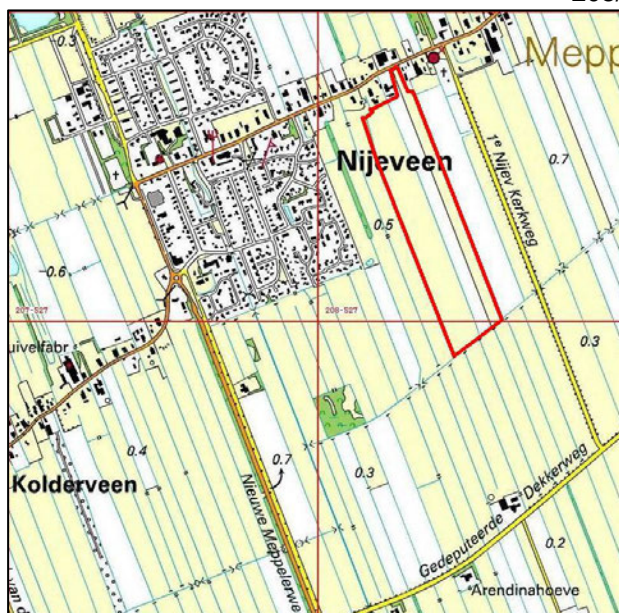
Tabel 1.1 Overzicht van de objectgegevens

Objectgegevens	
Provincie	Drenthe
Gemeente	Meppel
Plaats	Nijeveen
Toponiem	Danninge Erve
Kaartblad	16G
Coördinaten	208158/527680 NW 208265/527834 NO 208592/527007 ZO 208439/526899 ZW
Grondsoort	zand en veen
Geomorfologie	vlakke van verspoelde dekzanden en dalvormige laagte met veen
Grondwatertrap	III-VI

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt in Nijeveen, ten zuiden van de dorpsstraat en ten westen van de eerste Nijeveense Kerkweg en is in gebruik als weiland (zie afbeelding 1). De totale oppervlakte is circa 16 ha. Het onderhavige onderzoek beperkt zich tot de op bijlage 1 met een rode stippellijn aangegeven gebieden.

208/528

207/526

Abbeelding 1. Topografische kaart met in rood het onderzoeksgebied (bron: Topografische Dienst Nederland)

1.3 Bekende archeologische gegevens

Uit het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek (De Roller, 2012) blijkt dat het terrein bestaat uit een vlakte van verspoelde dekzanden waarin plaatselijk een podzolbodem aanwezig kan zijn. In de lagere delen van het terrein is mogelijk sprake van veen. Uit de historische gegevens blijkt dat in het veen verschillende boomstamkano's uit het mesolithicum en de ijzertijd zijn gevonden. Het historisch kaartmateriaal laat zien dat het terrein relatief weinig verstoring heeft ondergaan. De ruilverkaveling uit de jaren '60 van de vorige eeuw kan voor bodemverstoringen gezorgd hebben. Bij een intacte bodemopbouw moet er dan ook rekening gehouden worden met mogelijke archeologische resten uit de periode mesolithicum-ijzertijd en late middeleeuwen-nieuwe tijd.

Uit het booronderzoek blijkt dat, ondanks de hoge potentie uit het bureauonderzoek, het onderzoeksgebied tijdens de ontginning en de ruilverkaveling in de jaren '60/'70 van de vorige eeuw, zodanig is vergraven dat er vrijwel geen intacte bodemlagen over zijn. Het dekzand gaat in de meeste boringen over in een vergraven bovengrond of bouwvoor. Daar waar nog veenresten op het dekzand aanwezig zijn, zijn deze zo zandig dat het vermoedelijk om vergraven restveen gaat. Op een aantal verspreide locaties zijn resten van een podzolbodem aanwezig. In twee gevallen liggen de boringen met een podzolbodem bij elkaar. Het gaat hierbij om de boringen 4 en 5 en de boringen 42 t/m 44. Eventueel aanwezige archeologische resten zouden hier nog intact kunnen zijn. Deze gebieden worden als kansrijke zone opgevat. Voor deze zones is aanbevolen een vervolgonderzoek uit te voeren. Het vervolgonderzoek bestaat uit karterende boringen en is uitgevoerd tijdens onderhavig onderzoek.

Voor de rest van het onderzoeksgebied is aanbevolen om geen vervolgonderzoek te doen. Mochten hier tijdens het grondwerk onverhoopt alsnog archeologische resten worden aangetroffen dan dient de bevoegde overheid, gemeente Meppel, hiervan meteen op de hoogte gebracht te worden.

1.4 Doel van het karterend onderzoek

Het karterend veldonderzoek heeft als doel na te gaan of er daadwerkelijk sprake is van archeologische indicatoren en eventuele vindplaatsen en het toetsen van het verwachtingsmodel uit het verkennend onderzoek. Daarbij dienen de volgende vragen te worden beantwoord.

- Vraag 1. Zijn er archeologische indicatoren aanwezig, en zo ja, wat is de aard, datering en horizontale en verticale spreiding hiervan? Is de bodemopbouw intact en hoe ziet die eruit?
- Vraag 2. Uit welke periode/perioden dateren deze indicatoren?
- Vraag 3. Is er sprake van een archeologische vindplaats?
- Vraag 4. Zijn er vervolgstappen noodzakelijk?

1.5 Werkwijze karterend booronderzoek

Voor het karterend booronderzoek is conform de richtlijn van gemeente Meppel een boordichtheid van twintig boringen per ha noodzakelijk. Binnen de kansrijke zone rond boring 4-5 worden derhalve zeven karterende boringen gezet, in de kansrijke zone rond de boringen 42 t/m 44 worden tien boringen gezet (in totaal zeventien boringen).

De boorkernen zijn uitgelegd, waarbij de intacte bodemlagen zijn bemonsterd. Na afloop van het veldwerk zijn de grondmonsters binnen gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm. De zeefresiduen zijn bestudeerd op het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals: aardewerkscherven, vuursteen, bot, houtskool, fosfaat, verbrand leem en natuursteen. De boorpunten zijn met behulp van een meetlint ingemeten. Naast het boren is een oppervlaktekartering uitgevoerd, waarbij ontsluitingen, zoals slootkanten en molshopen, zijn geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische resten.

Van de boringen zijn de monsterdiepte en de bijbehorende bodemhorizont beschreven. Van de boringen zijn geen boorbeschrijvingen gemaakt, omdat dit al in het verkennend booronderzoek is gedaan (zie De Roller, 2012).

2 Resultaten karterend booronderzoek

In totaal zijn er zeventien boringen in het onderzoeksgebied gezet.

De bodemopbouw bestaat uit een bouwvoor van zand, met hieronder veraard veen, zandig veen of venig zand. In boring 4, 8-11, 13, 16 en 17 is geen veen of venig zand aanwezig. Onder de bouwvoor of onder het veen of venig zand volgt dekzand. In de meeste boringen is in de top van het dekzand een podzol B-horizont aanwezig. In boring 14 t/m 16 is behalve een B-horizont ook een BC-horizont te onderscheiden. In boring 13 is alleen de BC-horizont aanwezig. In boring 8 en 9 ontbreekt een podzol B- of BC-horizont.

De B- en de BC-horizont zijn bemonsterd. De bemonsterde grond is na afloop van het veldwerk binnen met water gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm. De zeefresiduen zijn na droging bestudeerd. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de gezeefde monsters. In de monsters zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Naast het boren is een oppervlaktekartering uitgevoerd. Hierbij is een aantal scherven aardewerk uit de nieuwe tijd aangetroffen (voor de periodisering zie tabel 2.2). Tabel 2.3 geeft een overzicht van de aangetroffen vondsten. De locatie van de vondsten is ook weergegeven op bijlage 1. De vondsten zijn weergegeven op afbeelding 2 t/m 5.

Tabel 2.1 Inhoud van de zeefresiduen

Boring	Bovenkant	Onderkant	Bodemlaag	Inhoud zeefresidu
1	50	60	B-horizont	Geen indicatoren
2	50	70	B-horizont	Geen indicatoren
3	50	70	B-horizont	Geen indicatoren
4	35	65	B-horizont	Geen indicatoren
5	55	70	B-horizont	Geen indicatoren
6	60	75	B-horizont	Geen indicatoren
7	60	85	B-horizont	Geen indicatoren
10	20	45	B-horizont	Geen indicatoren
11	20	40	B-horizont	Geen indicatoren
12	40	55	B-horizont	Geen indicatoren
13	20	25	BC-horizont	Geen indicatoren
14	40	50	B-horizont	Geen indicatoren
14	50	55	BC-horizont	Geen indicatoren
15	20	25	B-horizont	Geen indicatoren
15	25	30	BC-horizont	Geen indicatoren
16	15	40	B-horizont	Geen indicatoren
16	40	45	BC-horizont	Geen indicatoren
17	20	35	B-horizont	Geen indicatoren

Tabel 2.2 Tabel met een vereenvoudigde archeologische tijdsschaal. (naar Brandt et. al.1992)

Periode	Datering
Paleolithicum	tot 8800 voor Chr.
Mesolithicum	8800 - 4900 voor Chr.
Neolithicum	5300 - 2000 voor Chr.
Bronstijd	2000 - 800 voor Chr.
IJzertijd	800 - 12 voor Chr.
Romeinse tijd	12 voor Chr. - 450 na Chr.
Vroege middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Late middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 - heden

Tabel 2.3 Overzicht vondsten oppervlaktekartering

Vondstnummer	Locatie	Materiaal
1	Bij boring 8	Fragment pijpensteel, nieuwe tijd
2	Tussen boring 9 en 10	Fragment pijpensteel, nieuwe tijd
3	Tussen boring 12 en 13	Bodemfragment roodbakend aardewerk, geel geglaazuurd, nieuwe tijd Fragment witbakend aardewerk, groen glazuur, Nieuwe tijd
4	Bij boring 17	Bodemfragment en wandscherf met stempel, steengoed aardewerk, nieuwe tijd

Afbeelding 2. Vondstnummer 1 (bij boring 8), fragment pijpensteel

Afbeelding 3. Vondstnummer 2 (tussen boring 9 en 10), fragment pijpensteel

Afbeelding 4. Vondstnummer 3 (tussen boring 12 en 13), roodbakend aardewerk en witbakend aardewerk

Afbeelding 5. Vondstnummer 4 (bij boring 17), twee fragmenten steengoed

3 Conclusie en aanbeveling

3.1 Conclusie

Uit het uitgevoerde karterende booronderzoek blijkt dat onder de bouwvoor of onder het veen in vrijwel alle boringen een podzol B- of BC-horizont aanwezig is, met uitzondering van de karterende boringen 8 en 9. In de zeefresiduen van de bemonsterde B- en BC-horizonten zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Tijdens de oppervlaktekartering zijn enkele fragmenten aardewerk uit de nieuwe tijd aangetroffen.

De vragen uit de inleiding kunnen als volgt beantwoord worden.

Vraag 1. Zijn er archeologische indicatoren aanwezig, en zo ja, wat is de aard, datering en horizontale en verticale spreiding hiervan? Is de bodemopbouw intact en hoe ziet die eruit?

In de bemonsterde boringen zijn geen archeologisch indicatoren aangetroffen. Tijdens de oppervlaktekartering zijn enkele fragmenten aardewerk uit de nieuwe tijd aangetroffen.

Vraag 2. Uit welke periode/perioden dateren deze indicatoren?

De bij de oppervlaktekartering aangetroffen vondsten dateren uit de nieuwe tijd.

Vraag 3. Is er sprake van een archeologische vindplaats?

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. De aan het oppervlak aangetroffen fragmenten aardewerk zijn vrij recent in datering en liggen niet in hun oorspronkelijke context. Ze vormen daardoor geen betrouwbare indicator dat ter plaatse een archeologische vindplaats aanwezig is.

Vraag 4. Zijn er vervolgstappen noodzakelijk?

Er wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.

3.2 Aanbeveling

Aangezien alleen fragmenten nieuwtijds aardewerk aan het oppervlak zijn aangetroffen en er geen andere archeologisch indicatoren zijn gevonden, bevelen wij geen vervolgonderzoek aan.

Bovenstaande betreft een aanbeveling. Het selectiebesluit is te allen tijde voorbehouden aan het bevoegd gezag, gemeente Meppel.

Mochten hier tijdens het grondwerk onverhoopt alsnog archeologische resten worden aangetroffen dan dient de bevoegde overheid, gemeente Meppel¹, hiervan meteen op de hoogte gebracht te worden.

¹ Gemeente Meppel, ter attentie van de heer R. Opendijk, Postbus 501, 7940 AM Meppel, tel.14 05 22

4 Literatuur

Geraadpleegde literatuur

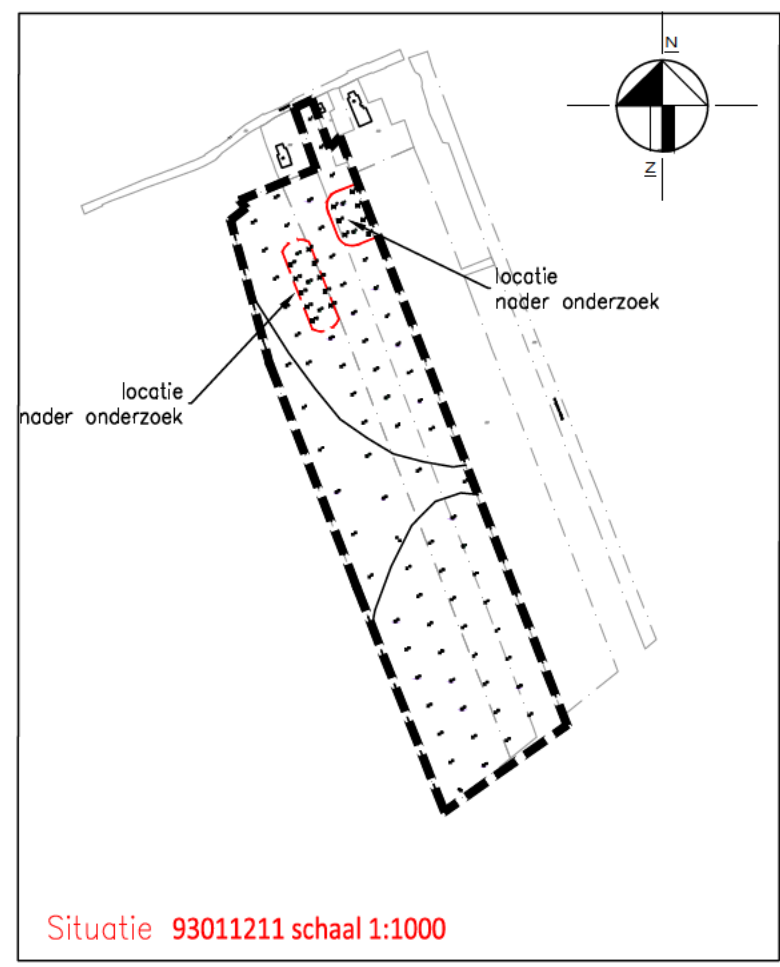
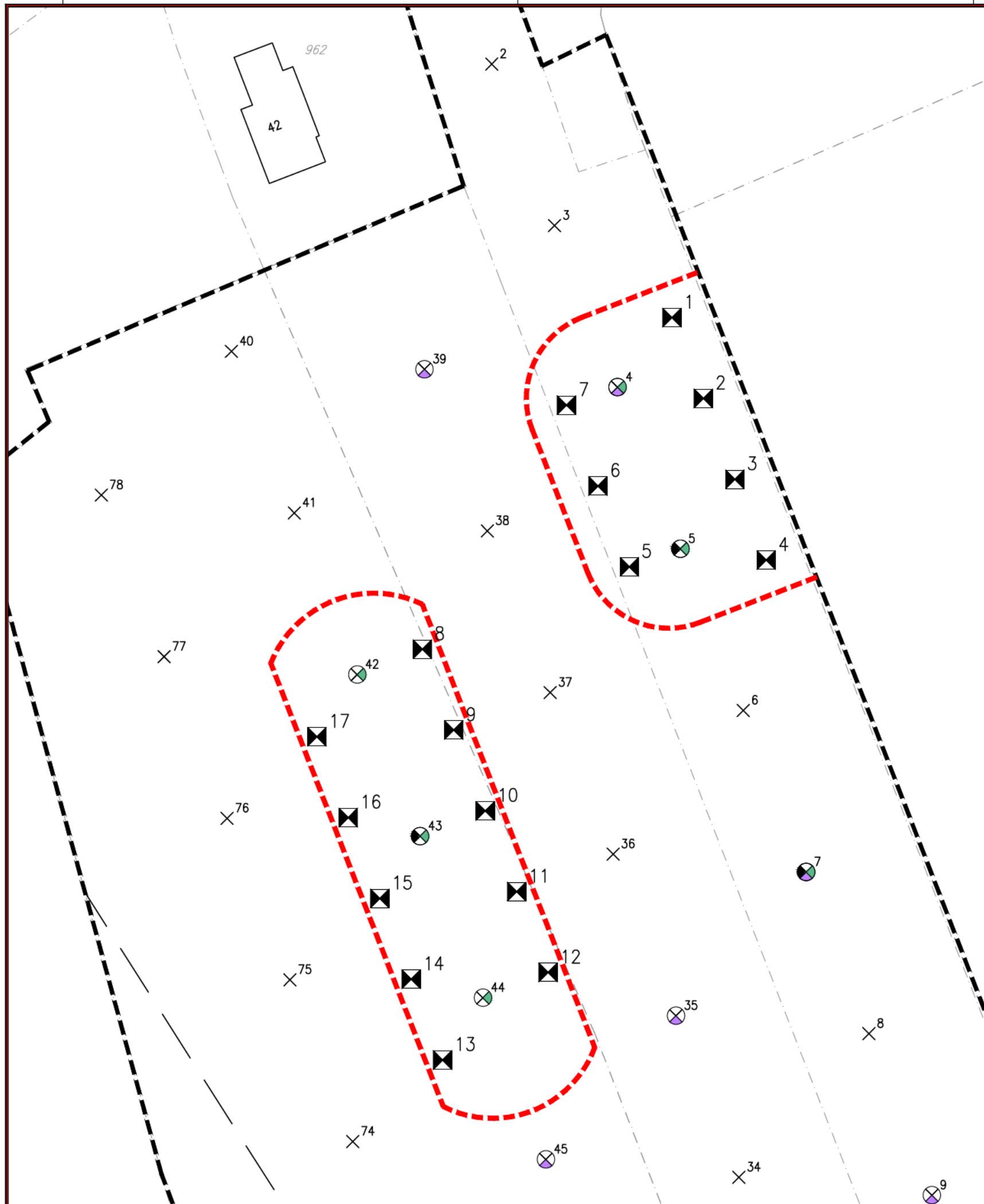
Roller, G.J. de, 2012. Archeologisch karterend booronderzoek Danninge Erve, te Nijeveen, gemeente Meppel (DR). MUG-publicatie 2012-3, MUG Ingenieursbureau b.v., Leek.

Brandt, R.W. et. al. (red), 1992. *Archis, Archeologisch basisregister, versie 1.0* Amersfoort.

Overige bronnen

Topografische Dienst Nederland

Bijlage 1 **Overzicht van de
onderzoekslocatie,
boorpuntenkaart. Met
gegevens verkennend
booronderzoek**

LEGENDA

- bestaande bebouwing
- huisnummer
- kadastrale grens
- kadastraal nummer
- 1 boring met nummer
- 17 boring vervolgonderzoek
- boring met B-horizont
- boring met AE-horizont
- boring met veen
- grens vervolgonderzoek noodzakelijk
- grens onderzoekslocatie

MUG ingenieursbureau

Infra
Milieu
Geo-ICT
Archeologie
Geo-informatie

MUG
ingenieursbureau

Project:	Archeologisch veldonderzoek Danninge Erve Nijeveen		
Oprachtgever:			
Onderdeet:	Veldwerkschets		
Gefekend:	Formaat:	Projectnummer: 92109812	Datum: 07-02-2012
Gecontroleerd:	Schaal:	Tekeningnummer:	Status:

Zernikelaan 8
Postbus 136
9350 AC LEEK
Tel. (0594) 55 24 20
Fax. (0594) 55 24 99

E-mail:
info@mug.nl

Internet:
www.mug.nl

Zernikelaan 8
9351 VA LEEK
Postbus 136
9350 AC LEEK
T (0594) 55 24 20
F (0594) 55 24 99
E info@mug.nl
I www.mug.nl